

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันวัณโรคและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรคในผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวัณโรคปอด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย นำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและทำการทดสอบหาค่าความเที่ยง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงจนได้ฉบับที่สมบูรณ์แล้ว จึงทำการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม STATA version 8.2 ด้วยสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแปรเดียวโดยใช้ไคว์-สแควร์ (Chi-square) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปรโดยใช้สถิติถดถอยพหุโลจิสติก (Multiple logistic regression analysis)

#### 1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการป้องกันวัณโรคในผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวัณโรคปอด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลด้านปัจจัยร่วมของกลุ่มตัวอย่างเมื่อนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรค พบว่า ปัจจัยร่วมที่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ รายได้ ภาษีที่ใช้จ่ายในชุมชนและเจตคติเกี่ยวกับวัณโรคปอด และพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 78.63 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 78.63 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 79.39 มีสิทธิการรักษาพยาบาลเป็นสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 95.42 และส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับวัณโรคปอดอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 80.15

1.2 ข้อมูลด้านปัจจัยนำตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างเมื่อนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรค พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรค ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ประโยชน์-อุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรควัณโรคในระดับสูง ร้อยละ 77.10 และแรงจูงใจในการป้องกันโรควัณโรคในระดับสูง ร้อยละ 76.33

1.3 ข้อมูลด้านปัจจัยเอื้อของกลุ่มตัวอย่างเมื่อนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรค พบว่า ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการป้องกันวัณโรค มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรค ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จากการวิเคราะห์แบบตัวแปรเดียว แต่ไม่พบ

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรค จากการวิเคราะห์แบบหลายตัวแปรโดยใช้สถิติถดถอยพหุโลจิสติก แต่พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการป้องกันวัณโรค ร้อยละ 94.66 และได้รับความสะดวกในการรับบริการจากโรงพยาบาล ร้อยละ 87.79

1.4 ข้อมูลด้านปัจจัยเสริมเมื่อนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรค พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรค ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่พบว่า บุคคลสำคัญอันดับหนึ่งที่ช่วยให้กลุ่มตัวอย่าง ทราบวิธีการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อวัณโรค ช่วยให้ทราบวิธีการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด และช่วยให้รู้จักวิธีการกำจัดเสมหะของผู้ป่วยวัณโรคปอดโดยการฝัง เฝာ เทลงส้วม คือ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 93.89, 90.84 และ 80.92 ตามลำดับ

1.5 พฤติกรรมการป้องกันวัณโรค ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันวัณโรคในระดับสูง ร้อยละ 38.17 พฤติกรรมที่ปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุดคือ ใช้ช้อนกลางรับประทาน อาหารเวลารับประทานอาหารร่วมกับผู้ป่วยทุกครั้งร้อยละ 78.63 กำกับการกินยาของผู้ป่วยทุกวัน ร้อยละ 78.63 มีการทำความสะอาดเครื่องนอน ผ้าห่ม หมอน มุ้งและนำมาผึ่งแดด เพื่อฆ่าเชื้ออย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ร้อยละ 74.81 มีการกำจัดเสมหะของผู้ป่วยโดยการฝัง/เฝာ หรือเทลงส้วมแล้วราดน้ำทุกครั้ง ร้อยละ 74.05 และมีการทำความสะอาดบ้าน เปิดประตู หน้าต่างและจัดให้ปลอดโปร่ง แสงแดดส่องถึงทุกครั้ง ร้อยละ 74.05

## 2. ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานควบคุมและป้องกันวัณโรคให้ประสบผลสำเร็จนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการรักษาหายของผู้ป่วยวัณโรคปอดเพียงเท่านั้น แต่อีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินงานควบคุมและป้องกันวัณโรคปอด คือ ผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวัณโรคปอด ซึ่งจะเป็นผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยวัณโรคปอดมากที่สุด จึงทำให้มีโอกาสได้รับเชื้อวัณโรคโดยไม่รู้ตัวมากที่สุดและมีโอกาสที่จะพัฒนาไปเป็นผู้ป่วยวัณโรคปอดได้ต่อไปในอนาคต ดังนั้นการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรควัณโรคมีประสิทธิภาพ จะต้องดำเนินการคัดกรอง ค้นหา วินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยรายใหม่ให้ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยลดการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคในชุมชน หากบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทราบถึงพฤติกรรมการป้องกันวัณโรคและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันวัณโรคในผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวัณโรคแล้วนั้น ก็จะสามารถนำข้อมูลไปวางแผนการดำเนินงานป้องกันควบคุมวัณโรคในชุมชนได้ โดยผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็น ดังนี้

## 2.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

2.1.1 สถานบริการสาธารณสุขขอความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคและสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันโรค โรคโดยผู้ให้ความรู้ควรใช้ภาษาถิ่นที่ผู้รับฟังมีความเข้าใจและชัดเจนตามบริบทด้านภาษาของแต่ละชุมชน

2.1.2 จัดระบบพี่เลี้ยงหรือระบบเพื่อนช่วยเพื่อนให้แก่ผู้สัมผัสร่วมบ้านโดย อาสาสมัครสาธารณสุข แกนนำชุมชน เพื่อช่วยให้คำแนะนำในการป้องกันโรคและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การป้องกันโรคร่วมกัน

2.1.3 จัดทำคู่มือการป้องกันโรคสำหรับผู้สัมผัสร่วมบ้าน เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้สัมผัสร่วมบ้านได้ไปศึกษาและทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยใช้ภาษาถิ่นและรูปภาพที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย

2.1.4 สถานบริการสาธารณสุขต้องเร่งดำเนินการตรวจคัดกรองโรคในกลุ่มผู้สัมผัสร่วมบ้านทุกราย เพื่อค้นหาผู้ป่วยรายใหม่โดยเร็ว และนำเข้าสู่ระบบการรักษาก่อนจะแพร่กระจายเชื้อในชุมชน

2.1.5 ประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สัมผัสร่วมบ้าน ในการพาผู้ป่วยมารับยาให้ได้อย่างต่อเนื่องจนครบกำหนดการรักษา

## 2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพนั้น สาเหตุของปัญหาอาจเกิดจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพนั้นหลายปัจจัย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่างที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เช่นกลุ่มเด็กที่สัมผัสร่วมบ้าน กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ดูแลผู้ป่วย กลุ่มวัยทำงานที่ต้องทำงานรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เห็นมุมมองจากหลายส่วนและเข้าถึงได้ทุกกลุ่มที่เสี่ยงต่อการพัฒนากลายเป็นโรคโควิดโรคต่อไป

2.2.2 ควรทำการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อโรคของผู้สัมผัสร่วมบ้านและประชาชนในชุมชนนั้น

2.2.3 ควรทำการศึกษาเชิงทดลองเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันโรคโควิดในกลุ่มผู้สัมผัสร่วมบ้านและกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ